

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2017. gada 16. februārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Pašnodarbināti tirdzniecības pārstāvji — Direktīva 86/653/EEK — Dalībvalstu tiesību aktu saskaņošana — Transponēšanas likums Beļģijā — Tirdzniecības pārstāvības līgums — Beļģijā reģistrēts pilnvarotājs un Turcijā reģistrēts pārstāvis — Klausula par Beļģijas tiesību aktu izvēli — Nepiemērojami tiesību akti — EEK un Turcijas Asociācijas līgums — Saderība

Lieta C-507/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *rechtbank van Koophandel te Gent* (Gentes Tirdzniecības tiesa, Beļģija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 3. septembrī un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 24. septembrī, tiesvedībā

Agro Foreign Trade & Agency Ltd

pret

Petersime NV.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), tiesneši J. Regans [*E. Regan*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un S. Rodins [*S. Rodin*],

ģenerāladvokāts M. Špunars [*M. Szpunar*]

sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 13. jūlija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Agro Foreign Trade & Agency Ltd* vārdā – *A. Hansebout* un *C. Vermeersch*, *advocaten*,
- *Petersime NV* vārdā – *V. Pede*, *S. Demuynck* un *J. Vanherpe*, *advocaten*,
- Beļģijas valdības vārdā – *M. Jacobs* un *L. Van den Broeck*, pārstāves, kam palīdz *E. De Gryse*, advokāts, kā arī *E. de Duve*, *advocaat*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *F. Ronkes Agerbeek* un *M. Wilderspin*, kā arī – *H. Tserepa-Lacombe*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2016. gada 26. oktobra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1986. gada 18. decembra Direktīvu 86/653/EEK par dalībvalstu tiesību aktu koordinēšanu attiecībā uz pašnodarbinātiem tirdzniecības pārstāvjiem (OV 1986, L 382, 17. lpp.), kā arī Līgumu par asociācijas izveidi starp Eiropas Ekonomikas kopienu un Turciju, ko 1963. gada 12. septembrī Ankarā parakstīja Turcijas Republika, no vienas puses, un EEK dalībvalstis un Kopiena, no otras puses, un kas Kopienas vārdā ir noslēgts, apstiprināts un ratificēts ar Padomes 1963. gada 23. decembra Lēmumu 64/732/EEK (OV 1964, L 217, 3685. lpp.; turpmāk tekstā – “Asociācijas līgums”).
- 2 Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar strīdu starp *Agro Foreign Trade & Agency Ltd* (turpmāk tekstā – “*Agro*”), kas reģistrēta Turcijā, un *Petersime NV*, kas reģistrēta Beļģijā, par dažādām kompensācijām, kuras, iespējams, maksājamas pēc tam, kad *Petersime* uzteica tirdzniecības pārstāvības līgumu, kas līdz šim bija saistījis abas šīs sabiedrības.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 86/653

- 3 Direktīvas 86/653 preambulas otrajā un trešajā apsvērumā ir noteikts:

“Tā kā atšķirības valstu tiesību aktos par pārstāvību tirdzniecībā būtiski ietekmē konkurences nosacījumus un šīs darbības veikšanu Kopienā un kaitē gan tirdzniecības pārstāvju aizsardzībai attiecībās ar viņu pilnvarotājiem, gan arī tirdzniecības darījumu drošībai; tā kā turklāt šīs atšķirības var būtiski kavēt tirdzniecības pārstāvības līgumu noslēgšanu un darbību, ja pilnvarotājs un tirdzniecības pārstāvis darbojas dažādās dalībvalstīs;

tā kā preču tirdzniecībai starp dalībvalstīm būtu jānotiek saskaņā ar nosacījumiem, kas ir līdzīgi vienota tirgus nosacījumiem, un tas rada vajadzību tuvināt dalībvalstu tiesību sistēmas tā, lai kopējais tirgus varētu pareizi darboties; tā kā šajā sakarā noteikumi par tiesību aktu pretrunām attiecībā uz pārstāvību tirdzniecībā nenovērš iepriekš minētās neatbilstības un arī nespētu novērst pat tad, ja tos vienādotu, un tāpēc ieteiktā saskaņošana ir vajadzīga neatkarīgi no šiem noteikumiem.”

- 4 Šās direktīvas 17. un 18. pantā ir precizēti apstākļi, kādos tirdzniecības pārstāvim ir tiesības uz atlīdzību vai kompensāciju par zaudējumiem, ko radījusi tā attiecību ar pilnvarotāju izbeigšanās.
- 5 Atbilstoši minētās direktīvas 17. panta 1. punkta noteikumiem:

“Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka tirdzniecības pārstāvis pēc pārstāvja līguma izbeigšanas saņem atlīdzību [...] vai kompensāciju par zaudējumiem [...]”

Asociācijas līgums

- 6 No Asociācijas līguma 2. panta 1. punkta izriet, ka tā mērķis ir veicināt līgumslēdzēju pušu savstarpējo tirdzniecības un ekonomikas attiecību turpinātu un līdzsvarotu stiprināšanu, pilnībā ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt Turcijas ekonomikas paātrinātu attīstību un paaugstināt Turcijas tautas nodarbinātības līmeni un dzīves apstākļus.
- 7 Šādā nolūkā Asociācijas nolīgumā ir paredzēts sagatavošanās posms, kas ļauj Turcijas Republikai stiprināt savu tautsaimniecību ar Kopienas palīdzību (minētā nolīguma 3. pants), pārejas posms, kurā tiek nodrošināta pakāpeniska muitas kopienas izveidošana un ekonomikas politikas tuvināšana (minētā nolīguma 4. pants), un pēdējais posms, kas ir balstīts uz muitas savienību un ietver līgumslēdzēju pušu ekonomikas politikas koordinācijas pastiprināšanu (šā paša nolīguma 5. pants).
- 8 Saskaņā ar Asociācijas līguma II sadaļā “Pārejas posma īstenošana” ietvertu 14. pantu:

“Līgumslēdzējas puses vienojas rīkoties saskaņā ar [LESD 51., 52., 54., 56. līdz 61. pantu] ieskaitot, lai savstarpēji novērstu pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumus.”

Papildprotokols

- 9 1970. gada 23. novembrī Briselē parakstītā papildprotokola, kas Kopienas vārdā noslēgts, apstiprināts un ratificēts ar Padomes 1972. gada 19. decembra Regulu (EEK) Nr. 2760/72 (OV 1972, L 293, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “papildprotokols”), kas atbilstoši tā 62. pantam ir neatņemama Asociācijas līguma daļa, 1. pantā ir paredzēti šā līguma 4. pantā minētā pārejas posma īstenošanas nosacījumi, kārtība un termiņi.
- 10 Papildprotokols ietver II sadaļu “Personu un pakalpojumu aprīte”, kuras II nodaļa ir veltīta tiesībām veikt uzņēmējdarbību, pakalpojumiem un pārvadājumiem.
- 11 Papildprotokola 41. panta 1. punkts, kas ietverts minētās II sadaļas II nodaļā, ir formulēts šādi:

“Līgumslēdzējas puses atturas savā starpā ieviest jebkādus jaunus ierobežojumus attiecībā uz brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību.”

Beļģijas tiesības

- 12 Direktīva 86/653 Beļģijas tiesībās tika transponēta ar 1995. gada 13. aprīļa *wet betreffende de handelsagentuurovereenkomst* (Likums par tirdzniecības pārstāvību, 1995. gada 2. jūnija *Moniteur belge*, 15621. lpp.; turpmāk tekstā – “1995. gada likums”).
- 13 1995. gada likuma 27. panta redakcija ir šāda:

“Neskarot tādu starptautisku līgumu piemērošanu, kuru dalībvalsts ir Beļģija, visām tirdzniecības pārstāvja, kura galvenā darbības vieta ir Beļģijā, darbībām ir piemērojamas Beļģijas tiesību normas un Beļģijas tiesu jurisdikcija.”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 14 *Agro* ir atbilstoši Turcijas tiesībām dibināta sabiedrība, kas ir reģistrēta Ankarā (Turcija) un darbojas lauksaimniecības produktu importa un izplatīšanas nozarē. *Petersime* ir atbilstoši Beļģijas tiesībām dibināta sabiedrība, kas reģistrēta Olsenē (Beļģija) un nodarbojas ar inkubatoru un to piederumu izveidi, ražošanu un piegādi mājputnu tirgū.

- 15 1992. gada 1. jūlijā *Petersime* noslēdza tirdzniecības pārstāvības līgumu ar *Agro* priekštecī, vēlāk to aizstājot ar 1996. gada 1. augusta līgumu ar *Agro*. Atbilstoši šim līgumam *Petersime* kā pilnvarotāja nodeva *Agro* kā tirdzniecības pārstāvei savu produktu tirdzniecības ekskluzīvās tiesības Turcijā. Līgumā, kas sākotnēji tika noslēgts uz vienu gadu, bija paredzēts tā automatizēts pagarinājums katru gadu uz divpadsmit mēnešiem, ja vien kāda no pusēm to neuzsaka ar iepriekšēju paziņojumu trīs mēnešus pirms ikgadējā līguma beigu datuma, nosūtot ierakstītu vēstuli. Turklāt šajā līgumā bija paredzēts, ka tam piemēro Beļģijas tiesības un strīdi ir piekritīgi Gentes (Beļģija) tiesām.
- 16 Ar 2013. gada 26. marta vēstuli *Petersime* paziņoja *Agro* par tirdzniecības pārstāvības līguma uzteikumu ar 2013. gada 30. jūniju. 2014. gada 5. martā *Agro* uzsāka tiesvedību *rechtbank van Koophandel te Gent* (Gentes Tirdzniecības tiesa, Beļģija), lai panāktu, ka *Petersime* maksā kompensāciju par līguma uzteikumu un uzteikuma kompensāciju, kā arī par atlikušo produktu krājumu pārņemšanu un nesamaksāto prasījumu samaksu.
- 17 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka savu pretenziju pamatojumam *Agro* norāda uz tirdzniecības pārstāvja aizsardzību, kas paredzēta 1995. gada likumā. Šajā ziņā *Agro* apgalvo, ka šā likuma noteikumi ir piemērojami šajā lietā, jo puses ir likumīgi izvēlējušās Beļģijas tiesības par to noslēgtajam līgumam piemērojamām tiesībām. Savukārt *Petersime* norāda, ka piemērojami ir tikai Beļģijas vispārējie tiesību akti, jo 1995. gada likums esot piemērojams vienīgi tad, ja tirdzniecības pārstāvis darbojas Beļģijā, kas šajā gadījumā tā nav.
- 18 Iesniedzējtiesa konstatē, ka puses ir skaidri izvēlējušās piemērojamās tiesību aktus, šajā gadījumā Beļģijas tiesību aktus. Šī tiesa tomēr uzskata, ka tas nenozīmē, ka piemērojams ir 1995. gada likums, jo šā likuma teritoriālās piemērošanas joma, šķiet, ir aprobežota ar tirdzniecības pārstāvjiem, kas galvenokārt veic uzņēmējdarbību Beļģijā. Proti, 1995. gada likuma 27. pants, kā tas tiek interpretēts Beļģijas tiesībās, vedina secināt, ka šis likums ir pašierobežojošs, tādēļ tas zaudē savu obligāto raksturu, ja tirdzniecības pārstāvim nav galvenās uzņēmējdarbības vietas Beļģijā, neatkarīgi no tā, vai puses vispārīgā veidā kā piemērojamās tiesības ir norādījušas Beļģijas tiesības.
- 19 Šādos apstākļos *rechtbank van Koophandel te Gent* (Gentes Tirdzniecības tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Beļģijas Likums par tirdzniecības pārstāvības līgumu atbilst Direktīvai par tirdzniecības pārstāvību un/vai Asociācijas līguma normām, kura skaidrs mērķis ir Turcijas Republikas iestāšanās Eiropas Savienībā, un/vai Turcijas Republikas un Eiropas Savienības savstarpējiem pienākumiem, lai novērstu šķēršļus brīvai pakalpojumu sniegšanai, ciktāl Beļģijas 1995. gada Likums par tirdzniecības pārstāvības līgumu, ar ko Beļģijas valsts tiesībās transponē Direktīvu 86/653, nosaka, ka tas ir piemērojams vienīgi tirdzniecības pārstāvjiem, kuru galvenā uzņēmējdarbības vieta ir Beļģijā, un ka tas nav piemērojams, ja pilnvarotājs, kurš veic uzņēmējdarbību Beļģijā, un tirdzniecības pārstāvis, kurš veic uzņēmējdarbību Turcijā, ir skaidri izvēlējušies par piemērojamajiem tiesību aktiem Beļģijas tiesību aktus?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 20 Ievadam ir jānorāda, ka Tiesai iesniegtie apsvērumi parāda uzskatu dažādību attiecībā uz 1995. gada likuma 27. panta interpretāciju un šā likuma, ar ko transponē Direktīvu 86/653, piemērošanu situācijā pamatlietā.
- 21 Proti, pamatlīetas puses tāpat kā iesniedzējtiesa uzskata, ka atbilstoši 1995. gada likuma 27. pantam, kā tas interpretēts Beļģijas tiesību sistēmā, šis likums nav piemērojams tādām tirdzniecības pārstāvības līgumam, par kādu ir pamatlieta, atbilstoši kuram pilnvarotājs ir reģistrēts Beļģijā un tirdzniecības pārstāvis – Turcijā, kur tas veic no šā līguma izrietošo darbību, tādēļ šādos apstākļos tirdzniecības pārstāvis nevar atsaukties uz likuma piedāvāto aizsardzību līguma uzteikšanas gadījumā, lai gan līguma, par ko ir pamatlieta, puses ir norādījušas Beļģijas tiesības kā šo līgumu regulējošās tiesības.

- 22 Savukārt Beļģijas valdība apgalvo, ka 1995. gada likuma 27. pantam nav tāda pašierobežojoša rakstura, kādu tam piedēvē iesniedzējtiesa, tādēļ šis likums ir piemērojams pamatlietā aplūkotajai situācijai, kurā Beļģijā reģistrēts pilnvarotājs un Turcijā reģistrēts tirdzniecības pārstāvis ir skaidri norādījuši Beļģijas tiesības kā piemērojamās tiesības.
- 23 Šajā ziņā jāatgādina, ka attiecībā uz valsts tiesību sistēmas noteikumu interpretāciju Tiesai principā ir jābalstās uz vērtējumu, kas izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma. Proti, atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Tiesas kompetencē nav interpretēt dalībvalsts tiesību aktus (spriedums, 2011. gada 17. marts, *Naftiliaki Etaireia Thasou un Amaltheia I Naftiki Etaireia*, C-128/10 un C-129/10, EU:C:2011:163, 40. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 24 Tādēļ uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu ir jāatbild, vadoties no pieņēmumiem, kas izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu.
- 25 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīva 86/653 un/vai Asociācijas līgums ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, ar ko transponē šo direktīvu attiecīgās dalībvalsts tiesībās un kas no savas piemērošanas jomas izslēdz tirdzniecības pārstāvības līgumu, atbilstoši kuram tirdzniecības pārstāvis ir reģistrēts Turcijā, kur tas veic no šā līguma izrietošās darbības, un pilnvarotājs ir reģistrēts minētajā dalībvalstī, tādēļ šādos apstākļos tirdzniecības pārstāvis nevar atsaukties uz tiesībām, kuras garantē šī direktīva tirdzniecības pārstāvjiem pēc šāda tirdzniecības pārstāvības līguma izbeigšanas.

Par Direktīvu 86/653

- 26 Lai atbildētu uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu par Direktīvu 86/653, ir jāpārbauda, vai tirdzniecības pārstāvim, kurš veic no tirdzniecības pārstāvības līguma izrietošās darbības Turcijā un kura pilnvarotājs, kas ir prasītājs pamatlietā, ir reģistrēts dalībvalstī, ir piemērojama šī direktīva.
- 27 Ir jākonstatē, ka šāds gadījums nav skaidri paredzēts nedz Direktīvas 86/653 17. un 18. pantā, nedz citos tās noteikumos. Tomēr atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās formulējums, bet arī tās konteksts un tā tiesiskā regulējuma mērķi, kurā tā iekļaujas (skat. it īpaši spriedumu, 2014. gada 20. novembris, *Utopia*, C-40/14, EU:C:2014:2389, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 28 Šajā ziņā nav strīda par to, ka šīs direktīvas mērķis ir saskaņot dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz juridiskajām saitēm starp tirdzniecības pārstāvības līguma pusēm (spriedums, 2006. gada 23. marts, *Honyvem Informazioni Commerciali*, C-465/04, EU:C:2006:199, 18. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 29 Kā izriet no Direktīvas 86/653 preambulas otrā un trešā apsvēruma, tās noteikto saskaņošanas pasākumu mērķis ir aizsargāt tirdzniecības pārstāvju attiecībās ar viņu pilnvarotājiem, atcelt ierobežojumus tirdzniecības pārstāvja profesijas īstenošanai, vienādot konkurences nosacījumus Savienībā, sekmēt un palielināt tirdzniecības darījumu drošību, kā arī atvieglot preču tirdzniecību starp dalībvalstīm, tuvinot to tiesību sistēmas tirdzniecības pārstāvības jomā. Šādā nolūkā šīs direktīvas 13. līdz 20. pantā tostarp ir paredzēti noteikumi, kas reglamentē tirdzniecības pārstāvības līguma noslēgšanu un izbeigšanos (šajā ziņā skat. spriedumus, 2013. gada 17. oktobris, *Unamar*, C-184/12, EU:C:2013:663, 37. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2015. gada 3. decembris, *Quenon K.*, C-338/14, EU:C:2015:795, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 30 Šajā kontekstā Tiesa jau ir nospriedusi, ka Direktīvas 86/653 17. un 18. pantam ir izšķiroša nozīme, jo tajos ir definēts tirdzniecības pārstāvjiem piemērojamās aizsardzības līmenis, kuru Savienības likumdevējs ir uzskatījis par saprātīgu vienotā tirgus izveides ietvaros, un ka šādā nolūkā ar šo direktīvu izveidotais režīms ir obligāts (skat. spriedumu, 2013. gada 17. oktobris, *Unamar*, C-184/12, EU:C:2013:663, 39. un 40. punkts).

- 31 Turklāt Tiesa ir precizējusi, ka šīs direktīvas 17.–19. pantā paredzētā režīma mērķis ir aizsargāt, izmantojot tirdzniecības pārstāvju kategoriju, uzņēmējdarbības brīvību un neizkropļotu konkurenci iekšējā tirgū, tādēļ šo noteikumu ieviešana Savienības teritorijā šī iemesla dēļ šķita nepieciešama minēto LESD mērķu īstenošanai (spriedums, 2000. gada 9. novembris, *Ingmar*, C-381/98, EU:C:2000:605, 24. punkts).
- 32 Visbeidzot Tiesa ir konstatējusi, ka Savienības tiesiskajai kārtībai ir būtiski, ka trešajā valstī reģistrēts pilnvarotājs, kura tirdzniecības pārstāvis veic savu darbību Savienībā, nevar izvairīties no šiem noteikumiem, vienkārši spēlējoties ar tiesību aktu izveles klauzulu. Funkcija, ko pilda attiecīgie noteikumi, prasa, ka tie tiek piemēroti situācijā, kam ir cieša saikne ar Savienību, it īpaši, kad tirdzniecības pārstāvis īsteno savu darbību dalībvalsts teritorijā, lai kādi būtu tiesību akti, kuriem puses bija iecerējušas pakārtot līgumu (spriedums, 2000. gada 9. novembris, *Ingmar*, C-381/98, EU:C:2000:605, 25. punkts).
- 33 Taču, ja kā pamatlietā tirdzniecības pārstāvis veic savu darbību ārpus Savienības, tas, ka pilnvarotājs ir reģistrēts dalībvalstī, nav pietiekami cieša saikne ar Savienību Direktīvas 86/653 noteikumu piemērošanas mērķiem, ņemot vērā tās iecerēto mērķi, kas ir ticis precizēts Tiesas judikatūrā.
- 34 Proti, lai vienādotu konkurences apstākļus Savienībā starp tirdzniecības pārstāvjiem, nav nepieciešams piešķirt tiem tirdzniecības pārstāvjiem, kuri ir reģistrēti un veic savu darbību ārpus Savienības, aizsardzību, kas salīdzināma ar to, kāda ir pārstāvjiem, kuri reģistrēti un/vai veic savas darbības Savienībā.
- 35 Šādos apstākļos tāds tirdzniecības pārstāvis, par kādu ir pamatlieta un kas Turcijā īsteno darbības, kuras izriet no tirdzniecības pārstāvības līguma, neietilpst Direktīvas 86/653 piemērošanas jomā neatkarīgi no tā, vai pilnvarotājs ir reģistrēts dalībvalstī, un tādēļ tam nav obligāti jābaida šīs direktīvas piedāvātā aizsardzība tirdzniecības pārstāvjiem.
- 36 Tādēļ dalībvalstīm nav pienākums noteikt saskaņošanas pasākumus vienīgi atbilstoši Direktīvai 86/653 attiecībā uz tirdzniecības pārstāvjiem, kuri ir tādos apstākļos, par kādiem ir pamatlieta, tādējādi šī direktīva neliek šķēršļus tādām valsts tiesiskajam regulējumam, par kādu ir pamatlieta.

Par Asociācijas līgumu

- 37 Ciktāl iesniedzējtiesa šaubās par Direktīvā 86/653 paredzētā aizsardzības režīma piemērojamību Turcijā reģistrētam tirdzniecības pārstāvim, kura pilnvarotājs ir reģistrēts dalībvalstī, Turcijas Republikas un Savienības saistību gaismā, lai izskaustu starp tām pastāvošos pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumus Asociācijas līgumā, ir jāpārbauda, vai Direktīvas 86/653 piemērošana Turcijā reģistrētiem tirdzniecības pārstāvjiem var izrietēt no Asociācijas līguma noteikumiem par šādām saistībām, proti, minētā līguma 14. panta un papildprotokola 41. panta 1. punkta.
- 38 Attiecībā uz Asociācijas līguma 14. pantu no tā formulējuma, kā arī no šā līguma mērķa noteikti izriet, ka principi, kas atzīti LESD 45. un 46. pantā, kā arī Līguma noteikumos par pakalpojumu sniegšanas brīvību, ir jāattiecinā cik vien iespējams uz Turcijas pilsoņiem, lai līgumslēdzēju pušu starpā mazinātu pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumus (spriedums, 2003. gada 21. oktobris, *Abatay u.c.*, C-317/01 un C-369/01, EU:C:2003:572, 112. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 39 Tomēr Savienības tiesību noteikumu, tostarp arī Līguma noteikumu attiecībā uz iekšējo tirgu interpretāciju nevar automātiski transponēt, interpretējot līgumu, ko Savienība ir noslēgusi ar kādu trešo valsti, izņemot skaidrus noteikumus, kuri šajā ziņā paredzēti pašā līgumā (spriedums, 2013. gada 24. septembris, *Demirkan*, C-221/11, EU:C:2013:583, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 40 Šajā ziņā Tiesa jau ir konstatējusi, ka Asociācijas līguma 14. pantā izmantotie vārdi “vadīties no” liecina par to, ka līgumslēdzējām pusēm ir nevis pienākums piemērot pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā pastāvošos Līguma noteikumus kā tādus vai to piemērošanai pieņemtos noteikumus, bet tām ir vienīgi jāuzskata tie par iedvesmas avotu pasākumiem, kas jāveic, lai īstenotu šajā līgumā noteiktos mērķus (spriedums, 2013. gada 24. septembris, *Demirkan*, C-221/11, EU:C:2013:583, 45. punkts).
- 41 Turklāt attiecībā it īpaši uz Savienības un Turcijas Republikas asociāciju Tiesa jau ir nospriedusi, ka, lai izlemtu, vai pastāv iespēja Savienības tiesību noteikumu pēc analogijas piemērot šīs asociācijas kontekstā, ir jāsalīdzina nospraustais Asociācijas līguma mērķis un tā konteksts, no vienas puses, un attiecīgā Savienības tiesību instrumenta mērķis un konteksts, no otras puses (spriedums, 2013. gada 24. septembris, *Demirkan*, C-221/11, EU:C:2013:583, 48. punkts).
- 42 Taču ir jāatgādina, ka Asociācijas līguma un papildprotokola mērķis galvenokārt ir veicināt Turcijas tautsaimniecisko attīstību, un tādēļ tiem ir vienīgi tautsaimniecisks mērķis (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 24. septembris, *Demirkan*, C-221/11, EU:C:2013:583, 50. punkts).
- 43 Tāda ekonomisko brīvību attīstība nolūkā īstenot personu brīvu pārvietošanos vispār, kas būtu salīdzināma ar to, kura atbilstoši LESD 21. pantam ir piemērojama attiecībā uz Savienības pilsoņiem, nav Asociācijas līguma mērķis. Proti, vispārējais personu brīvas pārvietošanās starp Turciju un Savienību princips nekādi nav paredzēts šajā līgumā un papildprotokolā. Asociācijas līgumā noteiktu tiesību izmantošana turklāt ir nodrošināta tikai uzņemošās dalībvalsts teritorijā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 24. septembris, *Demirkan*, C-221/11, EU:C:2013:583, 53. punkts).
- 44 Savukārt Savienības tiesībās uzņēmējdarbības brīvības un pakalpojumu sniegšanas brīvības aizsardzībai, izmantojot Direktīvā 86/653 paredzēto režīmu attiecībā uz tirdzniecības pārstāvjiem, pamatā ir mērķis izveidot iekšējo tirgu, kas aptver teritoriju bez iekšējām robežām, atceļot visus šķēršļus šāda tirgus izveidei.
- 45 Pastāvošās atšķirības starp Līgumiem un Asociācijas līgumu attiecībā uz to mērķi ir šķērslis, lai Direktīvā 86/653 paredzētais aizsardzības režīms attiecībā uz tirdzniecības pārstāvjiem varētu tikt uzskatīts šā līguma ietvaros par paplašināti attiecināmu uz Turcijā reģistrētiem tirdzniecības pārstāvjiem.
- 46 Tas, ka Turcijas Republika ir transponējusi šo direktīvu savās valsts tiesībās, kā tas izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, nekādi negroza iepriekš minēto secinājumu, jo šāda transpozīcija izriet nevis no Asociācijas līguma, bet no trešās valsts vēlmes.
- 47 Kas attiecas uz papildprotokola 41. panta 1. punktu, pastāvīgā judikatūra ir tāda, ka Asociācijas padomes 1980. gada 19. septembra Lēmuma Nr. 1/80 par asociācijas izveidi, kas pievienots Asociācijas līgumam, 13. pantā un papildprotokola 41. panta 1. punktā esošās “standstill” klauzulas vispārīgi aizliedz ieviest jebkādas jaunus iekšējus pasākumus, kuru mērķa vai seku dēļ Turcijas pilsoņa īstenotai ekonomiskai brīvībai attiecīgās dalībvalsts teritorijā tiktu piemēroti ierobežojošāki nosacījumi nekā tie, kas viņam bija piemērojami šā lēmuma vai šā protokola spēkā stāšanās datumā šajā dalībvalstī (spriedums, 2016. gada 12. aprīlis, *Genc*, C-561/14, EU:C:2016:247, 33. punkts).
- 48 No minētā izriet, ka papildprotokola 41. panta 1. punkts attiecas vienīgi uz Turcijas pilsoņiem, kuri īsteno savu brīvību veikt uzņēmējdarbību vai sniegt pakalpojumus kāda dalībvalstī.
- 49 Tādēļ tāds Turcijā reģistrēts tirdzniecības pārstāvis, kas nesniedz pakalpojumus attiecīgajā dalībvalstī, kāds ir prasītājs pamatlietā, neietilpst šā noteikuma piemērošanas *in personam* jomā.
- 50 Tādēļ nav nepieciešams pārbaudīt, vai 1995. gada likums ir “jauns ierobežojums” papildprotokola 41. panta 1. punkta izpratnē.

- 51 Šādos apstākļos ir jāsecina, ka Asociācijas līgums nav arī šķērslis tādām valsts tiesiskajam regulējumam, par kādu ir pamatlieta.
- 52 Nemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīva 86/653 un Asociācijas līgums ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj valsts tiesisko regulējumu, ar ko transponē šo direktīvu attiecīgās dalībvalsts tiesībās un kas no savas piemērošanas jomas izslēdz tirdzniecības pārstāvības līgumu, saskaņā ar kuru tirdzniecības pārstāvis ir reģistrēts Turcijā, kur tas veic no šā līguma izrietošās darbības, un pilnvarotājs ir reģistrēts minētajā dalībvalstī, tādēļ šādos apstākļos tirdzniecības pārstāvis nevar atsaukties uz tiesībām, kuras šī direktīva garantē tirdzniecības pārstāvjiem pēc šāda tirdzniecības pārstāvības līguma izbeigšanas.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 53 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Padomes 1986. gada 18. decembra Direktīva 86/653/EEK par dalībvalstu tiesību aktu koordinēšanu attiecībā uz pašnodarbinātiem tirdzniecības pārstāvjiem un Līgums par asociācijas izveidi starp Eiropas Ekonomikas kopienu un Turciju, ko 1963. gada 12. septembrī Ankarā parakstīja Turcijas Republika, no vienas puses, un EEK dalībvalstis un Kopiena, no otras puses, un kas Kopienas vārdā ir noslēgts, apstiprināts un ratificēts ar Padomes 1963. gada 23. decembra Lēmumu 64/732/EEK, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj valsts tiesisko regulējumu, ar ko transponē šo direktīvu attiecīgās dalībvalsts tiesībās un kas no savas piemērošanas jomas izslēdz tirdzniecības pārstāvības līgumu, saskaņā ar kuru tirdzniecības pārstāvis ir reģistrēts Turcijā, kur tas veic no šā līguma izrietošās darbības, un pilnvarotājs ir reģistrēts minētajā dalībvalstī, tādēļ šādos apstākļos tirdzniecības pārstāvis nevar atsaukties uz tiesībām, kuras šī direktīva garantē tirdzniecības pārstāvjiem pēc šāda tirdzniecības pārstāvības līguma izbeigšanas.

[Paraksti]